

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Серафим Любомиров Петров

член на научно жури за защита на дисертационен труд на тема

„Антикризисно управление на банковата система на Украйна в съвременните условия»

за присъждане на научната степен „доктор на икономическите науки” на **ВИКТОРИЯ СТЕПАНОВНА СТОЙКА**, по професионално направление 3.7. «Администрация и управление», докторска програма «Организация и управление извън сферата на материалното производство» към Катедра «АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ» при Факултет «МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ» на **ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ «ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР»**

№ 708 от 21.06.2017 г. на Ректора на **ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ «ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР»**)

I. Представени материали

А. Дисертационен труд – състои се от 432 страници включващ: съдържание, въведение, пет глави, заключение, библиография (в т.ч. 448 заглавия на книги и статии, нормативна база и електронни ресурси, от които: на украински – 304 заглавия; 62 заглавия на руски език; 80 заглавия на английски език). Текстът е илюстриран с 40 таблици и 14 графики. Включени са и 8 приложения с общ обем от 10 страници.

Б. Автореферат на дисертация за научната степен „доктор на икономическите науки” в обем от 35 страници.

В. Резултатите от дисертационния труд са включени в 58 научни публикации, както следва (публикациите не са представени):

- в 5 самостоятелни монографии;
- в 13 статии в международни научни издания, от които 12 самостоятелни и 1 – в съавторство;
- в 9 самостоятелни статии в научни издания, утвърдени от ВАК на Украйна;
- в 31 самостоятелни доклади в трудове на научно-практически конференции и други издания.

II. Оценка на дисертационния труд

1. Темата на дисертационния труд е актуална и важна за антикризисното управление на банковата система на Украйна; разработката е своевременна.

2. Целите, задачите, обекта и предмета на изследването, методите, ограничителните условия са формулирани ясно и защитимо.
3. Дисертационният труд е добре и ясно структуриран, направена е преценка за това, каква част от данните и материалите от изследването да се включат в текста и каква да остане в приложение, за да се документира подробно проведеното изследване.
4. Изследването показва, че Националната банка на Украйна не е приложила своевременно необходимите антикризисни мерки в банковия сектор (прилагани в други страни по света), което е причина за проблемите в сектора. На тази база, докторантката извежда своя формулировка за причините за кризата и липсата на стабилност в банковия сектор. Тя подчертава необходимостта от промяна и въвеждане на актуално законодателство в страната, както и държавно регулиране на банковия сектор, за да се минимизират причините за възникване на кризи.
5. На основата на световния опит и задълбоченото анализиране на проблемите в банковата система на Украйна, доцент Стойка извежда подробна класификация и характеристика за банковите кризи в страната.
6. В изследването се обосновава необходимостта от държавно антикризисно управление на банковия сектор, като се предлагат мерки за противодействие на негативното влияние от потенциални заплахи върху процеса на осигуряване на устойчивост и стабилно функциониране на банковата система като цяло и в отделните банки.
7. Дискутира се необходимостта и се предлагат реформи за активно антикризисно управление, като начин за идентифициране и минимизиране на кризисните явления в банковата система на Украйна. Като ефективни мерки се посочват: повишаване равнището на капитализация и привличане на чуждестранни инвеститори; привличане на депозити; управление на риска в условия на финансова нестабилност; усъвършенстване на банковата институционална структура прилагайки световния опит.
8. Основна насока за повишаване капитализацията на търговските банки в Украйна е постепенното внедряване на изискванията на Базел III, регулиране присъствието на чуждестранни банки, а така също и концентрацията на банковия капитал по пътя на активизация на процесите на сливане и поглъщане на банки. Процесите на консолидиране в банковия сектор на Украйна следват световните тенденции, с което се постигат - съкращаване на разходите, повишаване на печалбата и развитие на банковия бизнес.

9. Авторката обосновава необходимостта от навлизане на чуждестранни банки в страната. Тези банкови инвестиции осигуряват за Украйна: допълнителни финансови ресурси; иновативни банкови технологии; поддържат конкуренцията между банките; със своята дейност ускоряват внедряване на европейски стандарти в банковия бизнес.
10. Анализирани са проблема със значителното съкращаване на депозитните средства в украинските банки през последните години, в резултат на политическата и на макроикономическата нестабилност. Причини за отлива на депозити през 2014 - 2015 г. в депозитната дейност на банките са кризата в страната; съкращаване сроковете на депозитните влогове на нови клиенти; ограничените възможности за изтегляне на депозити и намаление на лихвените проценти.
11. Разглеждайки световния опит, се подчертава необходимостта от създаване на институцията финансов омбудсман в Украйна с разработването и приемането на закон, който да регулира процеса на създаване и дейност на финансовия омбудсман. С това доц. Стойка посочва, че: ще се подобри регулацията на финансовия пазар; ще се повиши доверието на населението във финансовите учреждения; ще укрепне финансовата дисциплина; ще се облекчи натоварването на съдебната система; ще се повиши прозрачността и откритостта на финансовия пазар. Финансовият омбудсман трябва да допълва работата на другите регулатори на финансовия пазар, но успоредно с това ще бъде независим и самостоятелен орган.
12. Особено внимание в изследването е отделено на рисковете в банковата система и необходимостта от скорошно въвеждане на препоръките на Банката за международни разплащания - Базел III.
13. Обоснована е целесъобразността от провеждане на стрес-тестове на банковата система като инструмент за антикризисно управление.
14. В изследването се обосновава необходимостта за създаване на държавна банка за развитие в Украйна, както и на кооперативни банки като най-устойчиви на кризисни явления.
15. Оценявам положително литературната и практическа информираност на докторантката.
16. Приемам формулираните от авторката приноси, а именно:
 - Разработена е методология за определяне същността на системната банкова криза в Украйна и особеностите на нейното проявление в банковата сфера.

- Разработен е механизъм за антикризисно управление на банковата система.
- Разработена е методология за определяне същността на понятието «капитализация на банковата система».
- Обосновани са пътищата за повишаване на капитализацията на банковата система в Украйна в съвременните условия.
- Дефинирани са основните пътища за повишаване доверието на населението в централната банка на Украйна и в търговските банки.
- Обоснована е целесъобразността от макроикономическо стрес-тестване на банковата система като инструмент за антикризисно управление.
- Изведена е необходимостта от създаване на институцията финансов омбудсман в Украйна.
- Обоснована е възможността за създаване на държавна банка за развитие в Украйна, а така също и на кооперативни банки като най-устойчиви на кризисни явления.

III. Публикации по темата на дисертационния труд

Резултатите от дисертационния труд са включени в 58 научни публикации (публикациите не са представени). Публикациите, съдейки по заглавията им, са свързани непосредствено със засегнатите в дисертацията въпроси и са в същата тематична област.

Авторефератът отразява всички основни моменти на дисертационния труд.

Цитирания: в представените материали – дисертация и автореферат няма данни за цитирания на научните публикации на докторантката.

IV. Критични бележки и препоръки

Всички финансови данни в изследването са в украинската парична единица – гривни, което затруднява сравненията между отделните страни.

V. Лични впечатления

Всички преценки в настоящото становище се базират на представените дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на икономическите науки" и автореферат към него. Те дават основание да считам, че тя отлично познава и работи в проблемната област и литературните източници свързани с нея, съществуващите проблеми и

има критично отношение към тях. Провежда самостоятелни научни изследвания и правилно интерпретира резултатите от тях. Има съвместно отношение към извършваната работа и изследователската дейност. За качеството на представения дисертационен труд освен добрата теоретична подготовка, допринася и нейният опит от практиката. Дисертационният труд и включените в него таблици, графики и други приложения са оформени отлично.

VI. Заключение

Дисертационният труд заслужава положителна оценка, както по отношение на теоретичната задълбоченост, така и по отношение на извършените аналитични проучвания. Считаю, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото прилагане за присъждане на научна степен „доктор на икономическите науки ”.

Давам положителна оценка на дисертационния труд на тема „Антикризисно управление на банковата система на Украйна в съвременните условия” и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да присъдят на доцент **Виктория Степановна Стойка, научната степен „доктор на икономическите науки” по професионално направление 3.7. «Администрация и управление», докторска програма «Организация и управление извън сферата на материалното производство».**

Рецензент:

(проф. д-р Серафим Петров)

София, 30 юни 2017 г